

Hodnocení
diplomové práce Gabriely Nedbálkové
Trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 tr. zák.

Téma recenzované diplomové práce o rozsahu 103 stran textu uvozené netradičně sonetem W. Shakespeara je velmi aktuální a společensky závažné. Diplomová práce pojednává o fenoménu tzv. stalkingu, jehož trestněprávní postih požadovala delší dobu část odborné veřejnosti z řad kriminologů, psychologů a psychiatrů. Nakonec se tento fenomén stal novým trestným činem podle § 354 tr. zákoníku z roku 2009.

Za cíl své diplomové práce si diplomantka stanovila komplexní zpracování fenoménu stalkingu, tedy nezabývá se jen trestněprávní nebo právní úpravou, ale široce rozebírá sociologické a kriminologické souvislosti a zabývá se také podrobně typologií pachatelů – stalkerů. Podle mého názoru se diplomantce podařilo stanoveného cíle dosáhnout. Diplomová práce je vypracována na výborné odborné i literární úrovni a hloubkou zpracování i kultivovaností právně jazykového rozboru převyšuje úroveň písemných vyhotovení podobných kvalifikačních prací.

Autorka se zabývá jednak vymezením pojmu stalking a nejednotným chápáním jeho definice, formami stalkingu, typologií pachatelů, postavením a potřebami oběti trestného činu nebezpečného pronásledování, rozbořem české právní úpravy, zamyšlením nad povahou tohoto trestného činu (jde o pokračující trestný čin, anebo trestný čin trvajících), připomíná i procesní souvislosti, tj. možnosti trestního stíhání, porovnáním české právní úpravy se zahraničními vzory (Německo, Rakousko) a nakonec uvádí některé náměty de lege ferenda.

Diplomantka zpracoval práci na podkladě nadstandardně vysokého počtu odborných pramenů. Mezi nimi nalézáme četné cizojazyčné tituly. To umožňuje autorce zejména v první části zabývat se fenoménem stalkingu v opravdu širokých souvislostech a práce tak rozšiřuje okruh odborné literatury, která se tomuto specifickému jevu věnuje.

Práce prošla pečlivou redakcí a je napsána živých, čtivým stylem. Jedinou výjimkou tvoří nesprávně používané slovo „stádium“ – správně „stadium“, které autorka v textu používá, a také nevhodně zařazený seznam zkratk až na konec textu, kde by ho čtenář opravdu nehledal.

Mimořádnou pozornost věnuje autorka pochopitelně české právní úpravě, které vytýká zejména skutečnost, že obsahuje taxativní výčet jednání a chybí jí určitá generální klauzule nebezpečného pronásledování. Poukazuje přitom na zahraniční zkušenosti, ze kterých vyplývá, že je velmi obtížné taxativně vypočíst všechna možná chování stalkera, která mohou

zahrnovat všechno možné, počínaje opětovným zasíláním dopisů, přes zanechání mrtvých zvířat na čelním skle automobilu, zanecháváním vzkazů oběti uvnitř zamčeného vozidla, záměrné zanechávání rafinovaných stop, aby se oběť dozvěděla, že pachatel byl v kontaktu s jejími osobními věcmi a konče třeba zasláním pěti set nůžek oběti. Taxativním výčtem jednání v ustanovení § 354 tr. zák. je česká právní úprava nepraktická. Je ovšem třeba uvést, že jde o obecný znak trestního zákoníku z roku 2009. Sepisovatelé tohoto kodexu totiž opustili, podle mínění recenzenta práce, obecné jazykové formulace a preferovali kasuistické skutkové podstaty, o kterých z obecné teorie práva je dávno dobře známé, že v konkrétním případě nemohou postihnout všechny varianty chování, které se vyskytují.

Dalším nedostatkem české právní úpravy je použití neurčitého pojmu „dlouhodobě pronásleduje“ v ustanovení § 354 tr. zák. Autorka tento problém rozebírá na str. 52 až str.55 své práce. Za problematické lze považovat kritérium, ke kterému se uchýlila aplikační praxe (požaduje se alespoň deset pokusů během čtyř týdnů).

Dalším obdobně neurčitým pojmem, který používá česká právní úprava, je formulace „vytrvale...jiného kontaktuje“ [§ 354 odst. 1 písm. c) tr. zák.]. K této otázce, přesněji řečeno výkladu tohoto znaku bude vhodné vyjádřit se při ústní obhajobě.

Závěrem shrnuji: Diplomová práce Gabriely Nedbálkové je plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. Autorka prokázala teoretické znalosti otázek, které v práci rozebírá, znalost aplikační praxe a dovedla vystihnout i širší kriminologické souvislosti fenoménu stalkingu.

Otázka k obhajobě: Uveďte podněty ke zdokonalení současné české právní úpravy nebezpečného pronásledování podle § 354 tr. zák.

Hodnocení diplomové práce: výborně

V Praze 9. dubna 2015

Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,